

Öğrenci Velileri Gözünden COVID-19 Pandemisi Acil Uzaktan Öğretim (AUÖ) Süreci: Fenomenolojik Bir Çalışma

Emergency Remote Teaching (ERT) Process of Covid-19 Pandemic from the Perspective of Students' Parents: A Phenomenological Inquiry

Doktora Öğrencisi Pınar KORUKLUOĞLU¹, Dr. Öğr. Üyesi Bünyamin BAVLI²

Öz

Bireyin eğitiminde önemli rollere sahip olan velilerin ebeveyn olarak COVID-19 Pandemisi acil uzaktan öğretim (AUÖ) sürecinde paydaş rolü daha da artmıştır. Öğrenci velilerinin bu süreci nasıl deneyimlediklerini ortaya çıkarmak amacıyla yürütülen bu bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji kullanılmıştır. Çalışma grubunu belirlemek için amaçlı örneklem türlerinden kolay erişilebilir örneklem tercih edilmiştir. Veri toplamak amacıyla görüşme yöntemi ve yarı yapılandırılmış görüşme protokolü kullanılmıştır. İçerik analizi yapılarak ortaya çıkan tema, kategori ve kodların arasındaki bağlantılar incelenerek yorumlanmıştır. Verilerin analizi sonucunda velilerin bu süreçte psikolojik, fiziksel, sosyal açıdan zorluklar yaşadığı ayrıca teknolojik yaşama bilgi ve cihaz donanımı açısından hızlı geçiş sonucunda teknoloji okuryazarlığında da zorlandıkları görülmüştür. Veliler, uzun süre evde kalmak durumunda olan çocuklarında ekran bağımlılığı ve uyku düzensizliği gibi istenmeyen davranışlarında artış olduğunu belirtmiştir. AUÖ nedeniyle üstlendikleri öğretici rolü ve ebeveynlik rolleri arasında dengeyi kuramadıklarını ifade etmişlerdir. Veliler bu süreçte öğrenme motivasyonunu kaybeden çocuklarının eğitimine destek olabilmek için evde uygun öğrenme ortamı sağlamaya çalıştıklarını, ancak çocuklarının öğrenme eksikleri olduğunu, akademik başarılarının düşmesi nedeniyle kaygılandıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca birlikte vakit geçirme fırsatı bulan veliler çocuklarıyla iletişim ve iş birliğinde artış olduğunu ifade edilmiştir. Velilerin okul yönetimi ile iletişim ve iş birliği zayıflamakla birlikte öğretmenlerle iletişim ve iş birliğinde olumlu gelişmeler yaşandığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan eğitim, veli, acil uzaktan öğretim, COVID-19 pandemisi

Makale Türü: Araştırma

Abstract

Parents, who have important roles in the education of the individual, have increased the stakeholder role in the emergency remote teaching (ERT) process of the COVID-19 Pandemic. In order to explore parents' experiences, phenomenology, one of the qualitative research designs, was employed in this study. For the purpose of determining the study group, convenience sampling, which is among the purposeful sampling types, was adopted. Interview method and semi-structured interview protocol were operated to collect data. Content analysis method was executed to discover the relations between the themes, categories and codes. Data analysis revealed that the parents experienced psychological, physical and social challenges, and sudden transition caused challenges related to technology literacy. Parents reported an increase in undesirable behaviors such as screen addiction and sleep disorders in their children who had to stay home for a long time. They stated that they could not balance the role of teacher and parenting in the ERT process. Parents stated that they tried to provide a suitable learning environment at home in order to support the education of their children who lost their motivation to learn in this process, but that their children had learning deficiencies and they were worried about the decrease in their academic success. In addition, it was stated that there was an increase in communication and cooperation between children and parents who had the opportunity to spend time together. Although the

¹Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, pinarkoruklu16@gmail.com

²Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, bbavli@yildiz.edu.tr

Atf için (to cite): Korukluoğlu, P., ve Bavlı, B. (2022). Öğrenci velileri gözünden COVID-19 Pandemisi acil uzaktan öğretim (AUÖ) süreci: Fenomenolojik bir çalışma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(2), 445-466.

communication and cooperation of the parents with the school administration weakened, it was observed that there were positive developments in the communication and cooperation with the teachers.

Keywords: Online education, parents, emergency remote teaching, Covid-19 pandemic

Paper Type: Research

Giriş

Dünyada zaman zaman görülen doğal afetler, salgınlar gibi olayların yaşamı etkilediği ve bu etkilerin yol açtığı sorunları çözebilmek adına olumsuz yaşantı deneyimlerinin bir fırsata dönüşümünün sağlanması amacıyla toplumlarda gerek bireysel gerekse kurumsal düzeyde sorumlulukların arttığı görülmektedir (Boon vd., 2011; Sarı ve Nayır, 2020). Örneğin 1916 ABD çocuk felci salgını (Meyers ve Thomasson, 2021); 1918 ABD, 1957 Fransa, 2008 Hong Kong influenza H1N1 salgınları, halk sağlığı politikası olarak ele alınmış, olası riskler göz önüne alınarak ülke genelindeki okulların veya hastalık görülen okulların kapatılması hakkında modeller planlanmıştır (Cauchemez vd, 2009). Ancak belirsiz süreyi kapsayan dijital eğitim deneyimlerine ilişkin veriler sınırlıdır (Huber ve Helm, 2020). Türk Dil Kurumu (TDK)'nın bir çok kıtada aynı anda görülen büyük salgın olarak tanımladığı Pandemi de bir afet türü olarak karşımıza çıkmaktadır (Bakioğlu ve Çevik, 2020). COVID-19 Pandemisi Dünya genelinde eğitim başta olmak üzere çeşitli alanlarda hayatın ritmini, düzenini ve günlük rutinlerini olumsuz etkilemiştir (Zhao, 2020). Mart 2020'de Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) COVID-19 Pandemisinin küresel bir salgın olduğunu açıklamasıyla birlikte pandeminin etkisini azaltmak ve yayılmasını önlemek için dünya çapında kısmi veya tam zamanlı kısıtlamalar, evden çalışma ile esnek çalışma saatleri uygulamaları, sosyal mesafe düzenlemeleri ve sokağa çıkma yasakları gibi prosedürleri içeren düzenlemeler yapılmak durumunda kalınmıştır (Bozkurt, 2020; Bozkurt vd, 2020; Bozkurt ve Sharma, 2020). Bu bağlamda eğitim kurumlarında güvenlik açığını kapatmak nedeniyle okulların ve üniversitelerin kapatılması gerekliliği doğmuştur (Toquero, 2020). Ülkemizde de Mart 2020 itibarı ile pandeminin yaygınlaşması sonucu salgının kontrol edilebilmesi amacıyla bazı tedbirlerin alınması gerekli görülmüştür. Bu tedbirler arasında ortaya çıkan karantina süreciyle birlikte okulların da kapatılma kararı alınmış ve bunun sonucunda acil uzaktan öğretim (AUÖ) ihtiyacı doğmuştur (Bozkurt, 2020; Toquero, 2020). Kriz dönemlerinde ortaya çıkan sorunlara geçici çözüm üretme amacı olan acil uzaktan öğretim (AUÖ) ile imkanlar dahilinde eğitimde süreklilik sağlanır (Bozkurt, 2020). Ülkemizde de bu amaçla pandemi ile birlikte temel eğitimden yüksek öğretime her bir kademe için eğitim öğretim faaliyetleri uzaktan yürütülmeye başlanmıştır.

1. COVID-19 Pandemisi ve Eğitim

Dünya genelinde yaşanan COVID-19 Pandemisinin görüldüğü tüm ülkeler için en önemli hedefler arasında eğitimin kesintiye uğratılmadan sürekliliğinin sağlanması yer almış ve bu amaçla ülkelerin sahip olduğu teknolojik alt yapılarla desteklenen dijital platformlarla mevcut uzaktan eğitim olanaklarını kullanmaya çalıştıkları görülmüştür (Can, 2020; Grek ve Landri, 2021). Pandemi nedeniyle eğitimin aksamaması adına yararlanılan uzaktan eğitim, “mekan ve zamandan bağımsız bir şekilde elektronik ortamda eğitsel içeriğin uygun ve esnek yapılandırılması ve çeşitli teknolojilerin öğrenme sürecine dahil edilmesiyle bireylerin her an kullanımına imkanı veren, çağımız gelişmelerine uygun ve etkin bir öğrenme biçimidir” (Yamamoto ve Altun, 2020, s. 30). AUÖ, bu öğrenme biçiminin kriz dönemlerinde doğan eğitimsel ihtiyaçları karşılamaya yönelik kriz süresince acil kullanımını gerektirir (Bozkurt, 2020). COVID-19 Pandemisi süreciyle birlikte dünyada sanal öğrenme ortamlarına duyulan ihtiyaç, eğitim-öğretim süreci ve uygulamalarını da etkilemiş, dijital öğrenme ortamlarına erişimin sağlanması gereği nedeniyle bu değişimlerden öğrenciler, veliler, eğitim yöneticileri ve öğretmenler de etkilenmiştir (Kırmızıgül, 2020; Williamson, Eynon ve Potter, 2020). Dijital pedagoji olarak tanımlanan öğrenme ve öğretme yaklaşımlarında dijitalleşme sonucu (Zhang ve Yu, 2021) yaşanan eğitim sorunlarının giderilmesi ve öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarının

karşılanmasında eğitim teknolojileri önemli bir yer teşkil etmektedir (Yurdakul, 2015; Grek ve Landri, 2021). Eğitim teknolojileri alanlarından biri olan uzaktan eğitim de çağımızın yeni teknolojileri ve davranış bilimlerinin bulgularını bir araya getirerek bireysel eğitim ihtiyaçlarına yönelik öğrenmeye destek olmayı hedeflemektedir (Yurdakul, 2015; Zhang ve Yu, 2021). Pandemi etkisiyle yaşanan değişimlerin yol açtığı sorunlar, eğitimde de engellere neden olurken bu süreçte uzaktan eğitim ile bu engellerin ortadan kaldırılması planlanarak öğretimin sürdürülebilirliğini sağlamak hedeflenmiştir (Özbay, 2015; Yamamoto ve Altun, 2020). Eğitimde yaşanan değişimlerin yarattığı etkilerin fırsata çevrilmesinin ise okul, öğretmen ve velilerin ortak amacı haline getirilmesi kaçınılmaz bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

2. Acil Uzaktan Öğretim (AUÖ) Sürecinde Veliler: Roller ve Sorumluluklar

Velilerin birer ebeveyn olarak, çocuklarının biyolojik oluşumunu sağlayarak yetiştirirken onların duyuşsal, bilişsel ve sosyal gelişimine de destek sağlama bakımından sorumluluğu bulunmakta, bu sorumluluk çağın gereksinimleriyle birlikte değişkenlik göstermektedir (Durak, 2019, s. 7). Özellikle teknoloji kullanımının artışıyla, çocuk-ebeveyn ilişkilerinde birbirleriyle kurdukları iletişim stillerinin de etkilenmesiyle ebeveyn rolleri farklılaşabilmektedir (Durak, 2019; Mukba, 2020). COVID-19 Pandemisi sürecinin de bu rollere etkisi görülebilmektedir. Bu süreçte getirilen yasaklar ve kısıtlamalar, bireylerin yaşamsal alışkanlıklarına ve konforuna uzaklaşmasını bu nedenle de ruh sağlığı ve aile ilişkilerinde çeşitli psiko-sosyal zorluklara neden olmuştur (Dalton, Rapa ve Stein, 2020; Koçak ve Harmancı, 2020). Pandemi sürecinin psikolojik etkileri yanı sıra hem çocukların hem de ebeveynlerin günlük hayatlarındaki değişmelere uyum sağlaması, aynı zamanda çocukların eğitiminin de düzenli bir şekilde yürütülmesi gereklidir. Hızla gelişen dijitalleşmenin eğitime olan etkisi de pandemi sürecinde daha açık bir şekilde görülmeye başlanmıştır (Cone vd., 2021; Parlak, 2017). Her yaştan insanı psikolojik ve fiziksel olarak etkileyen pandemi sürecinde ebeveyn olarak velilerin rol ve sorumlulukları daha da artmış, eğitimin evden devam etmesi üzerine veliler çocuklarının eğitim faaliyetlerini tamamlayıcı eğitimsel roller de üstlenmişlerdir (Bozkurt vd., 2020; Lee vd., 2021; Weaver ve Swank, 2021).

Ebeveyn olarak velilerin, çocuklarının psikolojik, fiziksel, sosyal gelişimlerinden sorumlu olmalarından dolayı AUÖ sürecinde bilişsel-duyuşsal-psikomotor gelişimi için eğitici faaliyetler düzenleme rolü üstlendiği (Farantika, Kurniasar ve Kholida, 2020) bunun yanı sıra uzaktan eğitim ile birlikte eğitimsel rolleri gereği bilgiye erişim ve erişime uygun ortam sağlama konusunda rehberlik rolü üstlendiği görülmüştür (Özok, 2020). Bu durum velilerin evde uzaktan eğitim koşullarını gözetererek, okul ve sınıf düzenine uygun bir öğrenme ortamı sağlamalarını gerektirmiştir. Bu doğrultuda velilerin okul ve sınıfın yerini alan ev ortamını eğitim öğretim faaliyetlerine hazırlayacak donanımlarla zenginleştirilmesi, çocuklarının eğitim sürecini yürütmede okul ve öğretmenleriyle iş birliği içinde görev alması ve çocuğun evdeki eğitim faaliyetlerini desteklemesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Ayrıca uzaktan eğitimde dijitalleşmenin de etkisiyle velilerin, uzun süre teknoloji ile vakit geçiren çocuklarının dijital ortamda sağlıklı gelişimi için teknolojik gelişmeleri takip etme açısından dijital okuryazarlık ve yenilikçilik rolü, sanal öğrenme ortamı ile karşılaşılan olumsuz durumlar ile imkanlar açısından farkındalık rolü, dijital ortamda güvenliği sağlama açısından kontrol etme rolü, doğru davranışları sergileme açısından etik davranış rolü üstlenmesi kaçınılmaz olmuştur (Yurdakul, Dönmez, Yaman ve Odabaşı, 2013). Çünkü veliler birer rehber olarak, çocuklarının uzaktan eğitim sürecinde teknolojinin sağladığı imkanlardan faydalanmasını sağlayarak destekleyici bir rol, dijital riskler karşısında tedbirlerini alarak da koruyucu bir rol üstlenmek durumundadır (İnan Kaya, 2021). Bu durumdan anlaşılacağı gibi COVID-19 Pandemisi sonucunda eğitim-öğretim sürecine dair alınan kararlar, eğitimde artan teknoloji kullanımı ve AUÖ süreci velileri önemli ölçüde etkilemiş, aynı zamanda eğitimlerine uzaktan eğitim kanalları ile devam eden ve evlerinde bu süreci geçiren tüm öğrenciler için velilerinin formel öğrenme sürecinin de bir parçası haline gelmesi kaçınılmaz olmuştur (Kırmızıgül, 2020; Lee vd., 2021).

Pandemi ile birlikte yetkililerin aldığı önlemler ve kararlar sonucunda eğitimin dijital ortamları kullanmayı gerektirmesi ve eğitim öğretim faaliyetlerinin uzaktan çevrimiçi yöntemlerle devam etmesi zorunluluğu, öğrenciler, öğretmenler, eğitim yöneticileri ve velilerin uzaktan eğitim sürecine entegre edilerek, eğitimdeki dijital yeniliklere uyum sağlamasını gerekli kılmıştır (Kırmızıgül, 2020; Williamson, Eynon ve Potter, 2020). Ancak hem öğrencilerin hem de velilerinin bu sürece gerek maddi açıdan gerekse bilgi birikimi açısından hazırlıksız yakalandığı bir gerçektir. Teknoloji temelli araçlar aracılığıyla gerçekleşen uzaktan eğitim sürecinde öğrenci ve öğretmen arasında etkileşimli iletişimi sağlayan araçları temin etme (Kaya, 2002, s.216), bu araçların kullanımları hakkında bilgi sahibi olma ve yeni dijital okuryazarlık becerileri kazanma velilerin Pandemiyle birlikte üstlendiği yeni sorumluluklar arasında yer almıştır. Günümüzde 21.yüzyıl becerileri arasında gösterilen dijital okuryazarlık becerisi (Cansoy, 2018; P21, 2015), bireylerin yeterlik düzeyi bakımından değişkenlik gösterebilmektedir. Bu da tüm bireylerin sahip olması gereken dijital okuryazarlık düzeyinde yeterliklerini arttırmasını gerektirmektedir. Özellikle de velilerin, çocuklarına gerekli dijital liderlik yapmaları sorumluluğunun ortaya çıktığı bu dönemde kendi dijital yeterliliklerini arttırma ihtiyacı doğmuş, dijitalleşmenin beraberinde getirdiği çevrimiçi riskler sonucu velilerin dijital ortamlarda çocuklarını risklerden koruyup, eğitim fırsatlarına yönlendirebilecek bilgi ve beceriye sahip olması gerekliliği doğmuştur (Rodríguez-de-Dios, van Oosten ve Igartua, 2018; Yurdakul vd., 2013). Ayrıca uzaktan eğitimde öğrencinin kendi öğrenme sorumluluğunun fazla olması nedeniyle öz düzenleme becerilerine sahip olması büyük önem arz etmektedir (Huber ve Helm, 2020). Öz düzenleme becerilerini geliştirme konusunda da çocukların, velilerinin desteğine ihtiyacı olduğu açıktır. Bu bakımdan velilerin, çocukların öz düzenleme becerilerine katkı sağlayabilecek bilgi ve becerilere sahip olması bu dönemde önemi daha da artan yetkinlikler arasındadır.

Çocukların sosyal ve duygusal gelişimleri üzerinde ebeveyn olarak veli tutumlarının önemli olması ve pandemi tedbirleri sonucu bütün zamanlarını evde velileriyle geçirmeleri, velilerin bilişsel gelişim dışında duyuşsal alanlarda da çocukların gelişimine destek vermesini gerektirmektedir (Sağlam ve Kay, 2021; Wang vd., 2021). Okullarda da eğitim programları aracılığıyla ders içi ve ders dışı faaliyetlerle öğrencilerin bilişsel, duyuşsal, psikomotor beceri gelişimleri yanı sıra sosyal, kültürel gelişimlerini de sağlanması amaçlanmaktadır. Hatta okulların çocukları sosyal anlamda uyumlu ve başarılı yetişkinler olarak yetiştirmesi eğitimin en önemli hedefleri arasında gösterilmektedir (Doğan, 2007). Ayrıca öğrencilerin okulda akranları ve öğretmenleri ile kurdukları bağlar, bireysel gelişimlerini önemli derecede etkilemekte ve “öğrenciler kendini ifade etme yollarını, diğer bireyleri dinlemeyi, çeşitlilikler karşısında saygı duymanın gerekliliğini okulda öğrenmektedirler” (Boğar, 2020, s. 84). Ancak pandemi sürecinde eğitim ortamının eve taşınması ile öğrenciler öğrenme ihtiyacını uzaktan eğitim ile giderebilirken ders dışı sosyalleşme ihtiyacında sorunlarla karşılaşabilmektedir. Bu durum, velilerin çocuklarının sosyal ve duygusal gelişimlerini desteklemek adına daha fazla roller üstlenmesi gerektirdiğini ortaya koymaktadır (Mukba, 2020). Ayrıca bireylerin sosyal ve duygusal özelliklerinden dolayı öğrenci, öğretmen ve velilerin çeşitli iletişim ortamlarında bilgi ve fikir alışverişi ile bir araya gelerek birbirlerine destek olmaları bir yandan pandemi sürecinin yarattığı stresi (Boyras ve Legros, 2020) azaltırken diğer yandan iş birliği ve iletişim becerilerinin gelişmesini sağlayabilir (Bozkurt, 2020).

Velilerin de uzaktan eğitim sürecinde okul ve öğretmenler ile iş birliği içinde kendi üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesi gerekmektedir. Bu nedenle çocuklarının bilişsel, duyuşsal, psikomotor becerilerinin gelişimi ile sosyal ve kültürel yönden gelişmeleri adına ve velilerin yaşadıkları deneyimleri ve pandeminin etkilerini göz önünde bulundurarak kendi bireysel gelişimlerini de sağlamaları gerekmektedir. Ayrıca velilerin çocuklarına çağımızın gereği olan dijital teknoloji araçlarını bir tehdit olarak görüp, çocuklarını teknolojik yeniliklerden mahrum bırakmamaları, dijital riskleri önleyecek tedbirler alıp dijital araçların eğitimsel olanaklarından faydalanmalarını sağlamaları gerekmektedir. Mevcut durum, AUÖ sürecinde karşılaşılan sorunların çözümü ve gelecekte olası durumlara karşı tedbir alınması

bakımından velilerin yeni üstlendiği eğitimsel rolleri (Bozkurt vd, 2020; Lee, Ward, Chang ve Downing, 2021) ve deneyimlerinin araştırılmasını gerekli kılmıştır. Bu bağlamda araştırmada COVID-19 Pandemisi döneminde AUÖ sürecinde öğrenci velilerinin deneyimlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

3. Yöntem

3.1. Araştırma Deseni

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji (olgubilim) deseni kullanılmıştır. Bir fenomenle ilgili yaşanmış deneyimleri olan bir grup bireyin fenomeni nasıl anlamlandırdıklarını keşfetmeyi amaçlayan fenomenoloji, nitel bir araştırma türü olmanın yanında Edmund Husserl'in (1970) ortaya koyduğu yirminci yüzyıla ait bir felsefedir (Marriam, 2018, s.24; Patton, 2018, s.105; Creswell, 2020, s.82). Duygusal deneyimlere odaklanan fenomenolojik araştırma (Marriam, 2018, s.26) ile bilinçli farkındalığı harekete geçiren algı ve anlamlar ortaya çıkarılır (Patton, 2018, s.106).

Patton (2018) "fenomenolojik araştırmanın odağında insanların neleri tecrübe ederek dünyayı nasıl yorumladıklarını anlama çabası olduğunu" (s.106) belirtmiş, ayrıca "fenomenolojide insanların üzerinde durulan fenomeni nasıl anladıkları, nasıl betimledikleri, fenomenle ilgili ne hissettikleri, nasıl yargıladıkları, nasıl anımsadıkları, nasıl anlamlandırdıkları ve diğerleri ile onun hakkında nasıl konuştuklarına odaklanıldığını" (s.104) ifade etmiştir. Fenomenolojik araştırmada, fenomen hakkında insanların deneyimlerini evrensel düzeyde bir ifadeye indirgemek amaçlanır (Creswell, 2020, s.79). Bu çalışmada da öğrenci velilerinin COVID-19 Pandemi dönemi AUÖ sürecini nasıl anlamlandırdıklarını ve yorumladıklarını belirlemeyi amaçladığından fenomenoloji deseni tercih edilmiştir. Aynı zamanda bu araştırmada velilerin yaşadığı deneyimlerin araştırmacının kendi deneyimlerini sınırlandırarak, önyargısız ve olduğu gibi betimlenmesi amaçlandığından fenomenoloji türlerinden önyargısız/psikolojik fenomenoloji yöntem türü tercih edilmiştir. "Moustakas'ın önyargısız ve psikolojik fenomenolojisinde, araştırmacının yorumlarına daha az, katılımcıların deneyimlerinin betimlenmesine daha fazla vurgu yapıldığı" belirtilmiştir (aktaran Creswell, 2020, s.82).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Marmara Bölgesi'nde devlet ortaokulunda 5. 6. 7. ve 8. sınıf düzeyinde öğrencisi olan 13 veli oluşturmaktadır. Fenomenoloji araştırmalarında fenomeni deneyimleyen 10-15 kişilik bir gruba ulaşılmanın hedeflenmesi uygun görülmektedir (Creswell, 2020, s.80). Araştırmada katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örneklem yöntemlerinden kolay (uygun) örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Patton (2018, s.230) "amaçlı örneklemin mantığının ve gücünün derinlemesine bilgi edinme için zengin durumların seçilmesinde önemli olduğunu" ve "bilgi açısından zengin durumların araştırmanın amacında önemli olan durumlar hakkında çok şey öğrenilebileceğini" ifade etmiştir. Ayrıca Patton (2018, s.242) amaçlı örneklem türlerinden olan "kolay örnekleme hızlı ve kullanışlı olanı yapmak açısından muhtemelen en yaygın örnekleme türü olarak nitelendirmekte aynı zamanda bu örnekleme yönteminin kritik durumlar hakkında önemli bilgiler verebileceğini" ifade etmektedir. Araştırma için ulaşılan 18 ailede erkek veliler işlerinin yoğunluğunu ve eğitim konusunda çocuklarıyla eşlerinin daha fazla ilgilendiklerini beyan ederek araştırmada yer almak istememişlerdir. 3 kadın veli de görüşmeye gönüllü olmadığından katılmamıştır. Bunun üzerine 15 kadın veli ile görüşülmüş, ancak 2 velinin görüşme ses kaydında arıza oluşması nedeniyle verileri analize dahil edilmemiştir.

Araştırmanın katılımcısı olan kadın veliler sırayla, V1, V2... şeklinde kodlanmıştır. Ebeveynlere ilişkin demografik bilgiler Tablo 1'de belirtilmiştir.

Tablo 1. Katılımcı grubu demografik bilgileri

Kod Tanımı	Yaş	Cinsiyeti	Öğrenim Durumu	Meslek	Toplam Çocuk	Öğrenim Gören Çocuk
V1	39	Kadın	Lisans	Ev Hanımı	3	2
V2	42	Kadın	İlkokul	Ev Hanımı	3	1
V3	41	Kadın	Lise	Serbest Meslek	3	3
V4	42	Kadın	Lise	Ev Hanımı	2	2
V5	35	Kadın	Lise	Ev Hanımı	2	1
V6	53	Kadın	Lise	Ev Hanımı	1	1
V7	47	Kadın	Lise	Tekstil	2	1
V8	38	Kadın	Lisans	Antrenör	1	1
V9	40	Kadın	Lise	Satış Danışmanı	1	1
V10	44	Kadın	Ortaokul	Diş Teknisyeni Yrd.	2	2
V11	37	Kadın	Lise	Ev hanımı	1	1
V12	43	Kadın	Lise	Ev hanımı	1	1
V13	48	Kadın	Lise	Ev hanımı	1	1

3.3. Verilerin Oluşturulması

Bu araştırmada öğrenci velilerinin kendi yaşadığı deneyimlerle COVID-19 Pandemisi dönemi AUÖ sürecini nasıl anlamlandırdıkları ortaya konulmak istenildiğinden nitel veri toplama yöntemlerinden birebir görüşme kullanılmıştır. Görüşme ile katılımcıların zihninden geçen düşüncelerin açığa çıkarılması sağlanarak, bakış açılarını anlamak hedeflenir (Patton, 2018, s.341). Görüşme formu olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme protokolü kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme protokolü ile katılımcılara önceden belirlenen sorular düzenli bir şekilde sorulur ancak katılımcıların soruları serbest bir şekilde cevaplamasına imkan verilerek daha fazla bilgiye ulaşılması yoluyla araştırmanın derinleşmesi sağlanır (Berg ve Lune, 2019, s.121). Bu tür görüşmelerde esnek cümlelerden oluşan açık uçlu sorularla katılımcıların incelenen durumları nasıl algıladıklarını kendi düşünceleriyle anlatmasına imkan verilir (Merriam, 2018, s.87).

Araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme protokolü oluşturulmasında sırasıyla literatür taraması yapılarak problem belirlenmiş, örnek sorular hazırlanmış, taslak formu incelemek üzere program geliştirme alanında uzman bir öğretim üyesi ve iki doktora öğrencisi ile ortaokul düzeyinde öğrenim gören öğrencisi olan bir velinin görüşü alınmıştır. Ayrıca bir veli ile pilot görüşme yapılmıştır. Soruların yapısında ve sıralamasında yapılan düzenlemelerin ardından son şekli verilen görüşme formu uygulanmıştır. Görüşme protokolünde dört açık uçlu soru ve yedi sonda sorusu yer almıştır. Daha sonra bir veliden katılımcı teyidi alınmıştır. Uygulayıcı araştırmacının, kolay ulaşılır olması açısından tanıdığı sınıf veli temsilcisi olan velilere telefonla ulaşılmış, araştırmacının amacı açıklanarak görüşme teklif edilmiş ve gönüllü olan velilerin izni alınarak zoom uygulaması üzerinden görüşülmüştür.

3.4. Verilerin Analizi

Fenomenoloji araştırmalarının veri analizi sürecinde “Moustakas sırasıyla: epoche (araştırmacının ön yargılarından sıyrılması), fenomenolojik indirgeme, yaratıcı çeşitlilik, doku ve yapı sentezi basamaklarının takip edildiğini” ifade etmektedir (aktaran Patton, 2018, s.486). Fenomenoloji araştırması veri analizinde bu basamakların takibinde önce ele alınan fenomenle ilgili araştırmacı kişisel deneyimlerini betimleyerek bir kenara alır, daha sonra görüşme metinlerindeki önemli ifadeleri listeler ve bu ifadeler arasında anlam birimleri ile temalar oluşturarak fenomenin özünü betimler. Fenomenin ne olduğunu ifade etmek için dokusal betimleme, deneyimin nasıl gerçekleştiğini ifade etmek için yapısal betimlemenin ardından fenomenin özünü açıklayarak okuyucuya sunar (Moustakas, 1994, aktaran Creswell, 2020, s.82). Bu araştırmanın analiz sürecinde de belirtilen basamaklar takip edilmiş ve görüşme ses

kayıtlarından elde edilen verilerin transkript edilmesiyle oluşan görüşme metinlerinin detaylı incelenmesi sonucu içerik analizi ile temalar, kategoriler ve kodlar belirlenerek bulgular oluşturulmuş ve aralarındaki bağlantılar yorumlanmıştır. İçerik analizi Patton (2018, s.453) tarafından, “hacimli olan nitel materyalin temel tutarlık ve anlamların belirlenmesi amacıyla bir tür veri indirgeme ve anlamlandırma çabası” olarak tanımlanmış ve “içerik analizi yoluyla bulunan temel anlamların da örüntü veya tema olarak adlandırıldığı” ifade edilmiştir. “Geleneksel içerik analizlerinde kod setlerinin kaç kez oluştuğunun sayılarak fenomenin frekans sıklığı sayılabileceği gibi kodlama için çoğu analiz düşünmeyi, incelemeyi, sorgulamayı, denemeyi, empati kurmayı, organize etmeyi, modellemeyi, kategorize etmeyi, sentezlemeyi ve yansıtmayı gerçekleştirerek yapılabilir” (Saldana, 2013, s.39). Bu araştırmanın analiz sürecinde de düşünme, inceleme, sorgulama, organize etme, kategorize etme ve sentezlemeye odaklanılmıştır. Verilerin analiz geçerliği için program geliştirme alanında uzman olan bir öğretim üyesinden uzman görüşü alınmıştır.

3.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın inandırıcılığı açısından gönüllü katılım esas alınmış, görüşme öncesi katılımcılara araştırma hakkında bilgi verilmiş ve velilerle görüşmede uzun süre bir arada etkileşimde kalınarak samimi ve güvenilir ortam yaratılmıştır. Güvenilirlik açısından yarı yapılandırılmış görüşme formu ile araştırmanın odağında katılımcıların görüşlerini derinlemesine ortaya çıkarılmasına fırsat sunulmuştur. Araştırmacı ön yargularından uzak kalarak görüşmeyi ve veri analizlerini gerçekleştirmiştir. Görüşme sorularının hazırlanmasında program geliştirme alanında bir öğretim üyesi ve iki doktora öğrencisi ile bir velinin görüşü alınıp bir veli ile pilot uygulama yapılmıştır. Ayrıca analiz geçerliği kapsamında da program geliştirme alanında uzman bir öğretim üyesi görüşü alınmıştır. Daha sonra bir veliden katılımcı teyidi alınmıştır. Araştırmanın aktarılabilirliği kapsamında veli seçiminde kolay örnekleme yöntemi ile ortaokul 5.6.7. ve 8.sınıfta öğrenim gören öğrencisi olan veliler tercih edilmiştir.

3.6. Araştırmacının Rolü

Çalışma grubunda yer alan veliler, uygulayıcı araştırmacının görev yapmakta olduğu okulun velileri olup görüşmeler araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Uygulayıcı araştırmacı Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi Öğretmenliği mezunu olup 19 yıldır Fen Bilimleri Öğretmenliği yapmaktadır, aynı zamanda Eğitim Programları ve Öğretim alanında doktora eğitimine devam etmektedir. Diğer araştırmacı Eğitim Programları ve Öğretimi alanında Doktor Öğretim Üyesi olarak görev yapmaktadır. Araştırmacılar bu çalışmada öğrenci velilerinin COVID-19 Pandemisi dönemi acil uzaktan öğretim sürecinde yaşadığı deneyimleri ortaya çıkararak bu durumun olumlu ve olumsuz yönleri ışığında oluşan güncel problemlere çözüm önerileri oluşturmayı hedeflemektedir. Bu amaçla hazırlanan görüşme formu ile ebeveynlerle zoom programı aracılığıyla görüşmeler yapılmıştır.

3.7. Etik Konular

Bilimsel araştırmaların yürütülmesi sırasında etik kurallara uyarak geçerliği ve güvenirliliği olan bilgi üretme önem arz etmektedir (Merriam, 2018, s.199). Bu çalışmada da bilimsel etik kapsamında; araştırmanın özgün bir fikre dayanmasından yola çıkılarak literatür taramasında başkasına ait eserlerin kullanılmasında etik kurallara uyulmasına dikkat edilmiştir. Veri toplama araçlarının oluşturulmasında ve kayıt altına alınması sırasında etik kurallar gözetilmiş olup katılımcılar görüşme öncesi araştırma ile ilgili bilgilendirilip ‘bilgilendirilmiş olur’ ve ‘gönüllü katılım formu’ ile onayları alınmıştır. Ayrıca görüşme sırasında nezaket kurallarına uyulmasına, özel hayata saygı ve zarar vermeme açısından kimlik bilgilerinin açıklanmayıp kod isimlerle bulgulara yer verilmesine, görüşme kayıtlarının gizli tutularak üçüncü kişilerle paylaşılmamasına dikkat edilmiştir. Verilerin analizinde ve bulguların yorumlanmasında da verilere sadık kalınmasına özen gösterilmiştir. Ayrıca uygulama öncesi ‘Yıldız Teknik Üniversitesi Akademik Etik Kurul İzni’ (09.01.2021-2020/11-E.2101090020) ile uygulama yapılacak okulun yönetiminden araştırma izni alınmasına da dikkat edilmiştir.

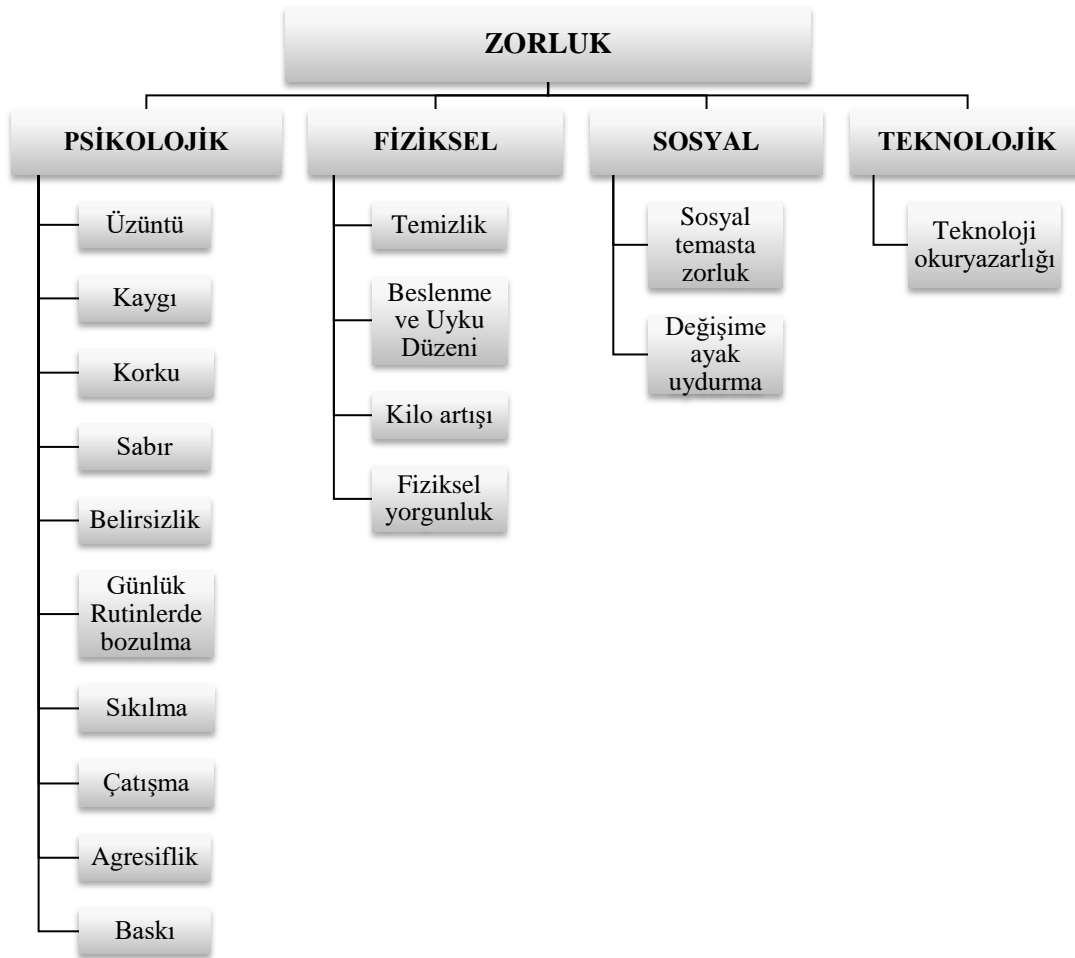
4. Bulgular

Bu bölümde araştırma sonucu oluşan tema, kategori ve kodlar sunularak yorumlanmıştır. Araştırma sonucu “zorluk”, “istenmeyen davranış”, “akademik yaşantı”, “iletişim ve işbirliği” adıyla dört tema ortaya çıkmıştır. Temalara ilişkin kategori ve kod bilgileri tema başlıkları altında incelenmiştir.

4.1. Tema 1: Zorluk

Araştırmada kadın velilerin yer aldığı ve bu velilerin COVID-19 Pandemisi dönemi AUÖ sürecinde yaşadığı zorluklara ilişkin olarak verdiği yanıtlarda dört kategori oluştuğu görülmüştür: “psikolojik zorluk”, “fiziksel zorluk”, “sosyal zorluk” ve “teknolojik zorluk”. Bu tema altında elde edilen kategori ve kodlara ilişkin bilgiler Şema 1’de belirtilmiştir.

Şema 1. Zorluk temasına ilişkin kategori ve kodlar

Velilerin pandemi süreciyle yeni tanıştığı ve alışmak durumunda kaldığı bu dönemde *psikolojik açıdan* etkilendikleri görülmektedir. Üzüntü, birçok veli tarafından tecrübe edilmiştir. Bu konuda velilerden V5 şu ifadeleri kullanmıştır: “*Pandemi dönemini, klasik olacak ama çok üzücü buluyorum. Tabii ki de bir an önce bitsin istiyoruz, bu dönemde daha hassas davranıyoruz tabii.*” Ayrıca velilerin bu süreçte çeşitli kaygıları olduğu görülmüş ve bu konuda V8 “*Ne olacak ne bitecek kaygılar baş göstermeye başladı ama elimizden geldiği kadar çocukları mutlu etmeye çalışıyoruz, maddi ve manevi*” diye düşüncelerini belirtirken V6 “*bir de ben panik yaptım, dışarıdan mikrop bulaştı mı diye endişe ettim.*” şeklinde düşüncelerini belirtmiş, V12 ise çocukların eğitim hayatında geleceğine dair kaygılarını “*Çok daha farklı bir*

eğitim öğretim hayatı olabilecekken sonrasında eksik kaldığı şeylerle ilgili endişe yaşıyoruz. Ama tabii sadece bizim çocuğumuz değil bütün dünya yaşıyor. Yani benim tek endişem onun ileri zamandaki kariyeri, düşündüğüm eğitim hayatı...” şeklinde ifade etmiştir.

Velilerin pandeminin hem kendilerinde hem de çocuklarında kaygı ile birlikte korku yarattığını V6 “*Covid’ten korkmaya başladı. Anne boğazımda bir şey hissediyorum Covid mi oldum diye takıntıları başladı...*” şeklinde ifade etmiştir. Bununla birlikte velilerin bu süreçte sabırlı olmaları gerektiği de görülmektedir. Bu durumu V9 şu şekilde açıklamıştır: “*...yani Vallahi çok büyük bir sabır. Gerçekten büyük bir sabır çekmeyi öğreniyorsunuz...*”. Velilerin pandemi sürecini çoğunlukla belirsizlik olarak tanımladığı görülmekte ve V8’in bu konudaki düşünceleri şu şekildedir;

Belirsizlik diye düşünebiliriz hepimizi yordu bunalttı ama bilmediğiniz bir sürecini hep hani duyduk hep dinledik ama birebir yaşamak daha farklıymış tabii ben yani oğlum da aynı şekilde hep mutlu etmeye çalışıyorum hani ileride bu sorunları belki bize kitaplardan okuyacaklar. Nasıl biz daha öncekileri okuduysak, bizi de o şekilde okuyacaklar zorlu ve sıkıntılı bir süreç.

Veliler bu süreçte tedbir amaçlı okulların kapanması ve evden uzaktan eğitime devam edilmesiyle günlük rutinlerinin bozulduğunu ifade etmişlerdir. V12 hayatın düzeninde meydana gelen değişimleri şu ifadelerle açıklamıştır;

Yine okula gidiyor gibi aslında canlı derslere katılıyor ama sonrasında inanın 24 saat ayakta olsak bile yetmiyor. Biz o programlama işini çok iyi yapamıyoruz, zamanımızı verimli kullanamıyoruz eğitim açısından. Onun dışında da çok şey var değişen hayatımızda. Hayatımız dört duvar arasında sınırlı, dışarı sadece ihtiyaçlarımızı karşılamak için çıkıyoruz. Evdeyiz çoğunlukla.

Veliler pandemi sürecinde uzun süre evde kalan çocuklarının sıkılmaya başladıklarını ve bu nedenle evde sorunların yaşanmaya başladığını belirtmişlerdir. V4 bu konuda “*Evde olmaları problem, sıkılıyorlar onlarla ilgili problem oluyor...*” şeklinde düşüncelerini açıklamıştır. Evde sıkılan çocuklarla veliler arasında çatışma yaşandığını V7 “*...kızımın mesela birbirimize karşı çatışmaya başladık, sürekli çatışma ve tartışmalar...Tabii ki bunlar sürekli evde kalınca oluyor, çatışıyorsunuz tartışıyorsunuz birbirinize tahammül edemiyorsunuz.*” şeklinde ifade ederken bu konuda V12 düşüncelerini şu şekilde açıklamıştır;

...belki okulda çok farklı bir sosyal çevresi olabilecekken şu anda evde olduğundan arkadaşlarıyla görüşemediği için zaman zaman gerginlikler yaşıyoruz...Biz normalde çok iyi anlaşılan anne-çocuğuz, yine öyle aslında ama çok fazla geriliyoruz, tahammül sınırlarımız çok fazla yıpranmış durumda, onun da benim de. Çok küçük şeylerde birbirimize sesimiz çok fazla yükselebiliyor.

Pandemi sürecinin başlamasıyla kısıtlamalar yaşamının çocuklarında agresifleşmeye neden olduğunu V1 “*İlk zamanlar çocuklar tabii bunu algılamaya çalıştılar, daha sonra biraz agresifleştiler. Hani neden hep evdeyiz kavramaya çalıştılar. Yasak nedir, onu anlatmaya çalışıyorsunuz falan. Daha sonra kanıksadılar tabii yaşaya yaşaya, göre göre belli kurallarla dışarı çıkılacağını öğrendiler*” ifadeleriyle açıklamış, velilerin kendilerinde de görülen agresifleşmeyi V5 “*Ben sakin bir kişiliğe sahiptim ve fazla sinirlenmeye başladım, tahammülsüz olmaya başladım*” şeklinde ifade etmiştir. Ayrıca velilerin bu süreçte çocuklarına nasıl davranmaları gerektiği konusunda kararsız kaldıkları, çoğu velinin de evde katı kurallar koyarak çocuklarına baskıcı davrandıkları görülmüştür. Bu konuda V7 “*Çocukların üstünde sürekli baskı kurdum, çok daha baskıcı oldum çocuklar üzerinde. Yani bu şekilde; ellerini sık sık yıka diye, çocuklar da ‘anne yapıyorum’ diyor ama sıkıldılar.*” şeklinde düşüncelerini belirtirken V9’un ise ifadesi şu şekildedir;

Biz sürekli konuşan bir aileyiz çocuğumuzla ama hani arada sırada kızdığım, sesimi yükselttiğim, yasak koyduğum noktalarım var...bir de çocuğun psikolojisini, o kontrol noktasını biraz idare etme konusunda sıkıntı yaşıyoruz. Örneğin; ceza verdiğinde üzülür mü? doğru mu yaptım? zaten hani evden eğitimle kısıtlama var, cumartesi sokağa

çıkamıyor, o kadar sıkılmak iyi mi? çocuğa bunun, yarın öbür gün getirisi ne olur? yoksa o da bizim gibi bilinçli mi yaklaşır? olanaklara sahip olmanın kıymetini mi bilir? Açıkçası bazen düşünmüyorum değilim, yani çok esneklik mi, çok katılık mı, yoksa arası mı diye gidip geliyorum öğretmenim.

Veliler, *fiziksel zorluk* açısından pandeminin yayılmasını önleme tedbirleri kapsamında yeni temizlik kurallarına uyma konusunda başlangıçta zorlandıklarını ancak daha sonra alıştıklarını ifade etmişlerdir. Bununla ilgili olarak V6 “*Yasaklar ilk geldiğinde zorlandık, o izole olma, o mesafe zorladı, sonradan alıştık. Anne olarak kızımın maske takmakta zorlandık, dışarı giydiğimiz kıyafetleri eve gelince çıkarmak zor geldi.*” şeklinde düşüncelerini belirtmiştir. Velilerin kısıtlamalar nedeniyle evde fazla kalma sonucu beslenme ve uyku düzeninde sorun yaşadıklarını ifade ettikleri görülmüştür. Bu durumla ilgili olarak V3’ün görüşleri şu şekildedir;

... şu an çalışıyorum, çalışırken çok daha zor bu iş onu kavradım, evdeyken daha düzenliydik, yani en azından başlarındaydım...işten her dakika çocukları arayıp müdahale edemiyordum, işte whatsapp üzerinden hani yazmaya çalışıyorum. Çok geç yatılırsa ne yazık ki çok erken olan derslere katılamıyorlar. Hani zor bir süreç ama ben çok çok başarılı değilim bu konuda yani başaramıyorum...Herkes istediği gibi davranmaya çalışıyor, yani anne olarak bunu kabul etmek istemiyordum ... ben hani kontrolü elimde tutmaya çalışıyorum ama bazen de kontrolü sanki çocuklar almış gibi hissediyordum, bu beni üzüyor... yemek zorluğu yaşadım yemek beğenmiyorlar... işte uyku düzeni en büyük zorluk benim için...

Velilerin beslenme ve uyku düzeninin bozulmasıyla kilo artışı yaşadıklarını V3 “*yemek sıkıntımız çok vardı yani mutfaktan çıkamadım ben bir dönem, onu hatırlıyorum. Artık dedim ki aşçı olup çıkacağım mutfaktan, fazla mesela dengemiz kaçtı kilo aldık, sıkıntılarımız oldu*” şeklinde açıklamıştır. Ayrıca V1 yaşadığı fiziksel yorgunlukla ilgili şu ifadeleri kullanmıştır;

Hani önceden okula gittiklerinde çocuklar eve geldikleri zaman yemek yerlerdi, her şey sıralı şekilde olacak işte her şeyi dakik olmak zorunda işte, saat sekiz buçuk dokuz buçuk arası çocuklar uyumuş olurdu... mesela evin düzeni bozuldu, o açıdan haftanın 5 günü çok yoğunum, çok yorgun oluyorum, uykusuz oluyorum...

Sosyal zorluk bakımından velilerin sosyal mesafeye dikkat etmek için sosyal teması azaltmak zorunda olduklarını, aile, akraba, arkadaşlarıyla görüşemediklerini ve hayatın sınırlanması ile dışarı çıkamadıklarından sosyal aktivitelerden geri kaldıklarını, mesafeli yaşam gerekliliğinin toplumdaki uzaklaşmalarına sebep olduğunu, bunun sonucunda da sosyalleşme sıkıntısı yaşadıklarını ifade ettikleri görülmüştür. Bu konuyla ilgili V2 “*İnsanlarla iletişimimiz daha az oldu, topluma daha az girmemiz gerektiği e tabii bir süre.*” diyerek düşüncelerini dile getirmiş, V11 ise bu konuda görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir;

Önceden çok özgürdük, istediğimiz zaman istediğimiz yere gidebiliyorduk. Şimdi daha kapıdan çıkarken gitsek mi gitmesek mi diye düşünüyorum mesela...Normalde çok gezen, günlere giden bir insan değildim ama okulun orda velilerle bir kahve çay içerdik, görüşürdük, hem çocuklarımız görüşürdü. Bu kısıtlama ile eskisi gibi olmuyor. Akrabalarımız Gürsu’da hiç biriyle görüşemiyoruz.

Ayrıca V6 “*Etkilendiği konu, arkadaşlarını görememesi, en büyük sorun o. Anne arkadaşlarımı özledim, arkadaşlarıma gidelim diyor, ben nasıl gidelim dediğimde anne yakın durmayız diyor.*” ifadesiyle çocukların sosyalleşme ihtiyacına değinmiş ve bazı ebeveynlerin çocukların sosyalleşme ihtiyacına yönelik V7 de “*Evde kapalı kaldığı için sürekli, mesela bir köpek aldık. Yeni küçük bir köpek arkadaş olsun diye ona... Ben çalışıyorum onun için ona köpek aldık.*” ifadesiyle çocuğunun sosyalleşme ihtiyacına yönelik aldığı tedbirlerden bahsetmiştir. Aynı zamanda veliler, hastalık bulaşma riskini önleme açısından kısıtlamalar ve hayatın düzeninde olan değişimlere ayak uydurmada zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Bu konuda V3 görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir;

Yani şöyle okul öncesinde daha düzenliydik ben ona inanıyorum, çünkü mesela sabah kalkıyorduk, kahvaltıda da vardı çocuklar, işte sorumluluklarını biliyorlardı. En azından

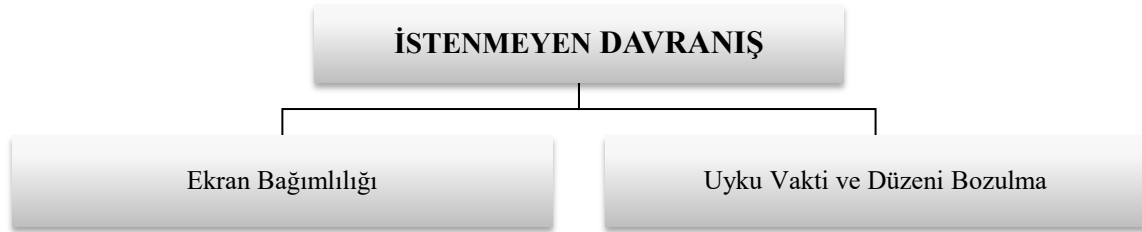
okula gidiyorlardı geliyorlardı, bir akşam yemeği, ders programı... Yani evde bence bu düzen çok iyi oturmuyor, yani hani ben çok iyi oturtamadım ya da çok baskı kurmak istemiyorum. Hani çok isyan ettirmek istemiyorum çocukları ama onlar da haklı ama bizler de haklıyız, sizler de haklısınız. Yani çok zor bir süreç işte hani ama bence daha öncesi daha sağlıklıydı gibi geliyor bana, yani şu Covid'ten dolayı herkesin dengesi bozuldu, bunu istikrarlı bir şekilde tekrarlıyorum.

Veliler, *teknolojik zorluk* açısından AUÖ sürecine geçilmesi ile teknolojiye hazırlıksız yakalandıklarını, teknolojik cihazları temin etmeye çalışmanın yanı sıra bu cihazların kullanımını konusunda da sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. V3 teknolojik zorluk açısından görüşlerini *"Zoom'u YouTube üzerinden araştırdım, nasıl yapılır ne edilebilir diye... Başardım yani onu yaptım en sonunda; zoom programıdır, Eba'dır, onların hepsini kurulumunu kendim yaptım onu biliyorum. Çocukların gerisinde kalmadım, takipteyim sürekli."* şeklinde ifade etmiştir.

4.2. Tema 2: İstenmeyen Davranış

Araştırmanın gönüllü katılımcısı olan kadın velilerle yapılan görüşme verilerine göre velilerin COVID-19 Pandemisi dönemi AUÖ sürecinde çocuklarında istenmeyen davranışlarda artışlara yönelik verdiği yanıtlarda iki kod ortaya çıktığı görülmüştür: *"ekran bağımlılığı"* ve *"uyku vakti ve düzeninde bozulma"*. Bu tema altında elde edilen kod bilgileri Şema 2'de belirtilmiştir.

Şema 2. İstenmeyen davranış temasına ilişkin kodlar

Veliler bu süreçte çocuklarının *istenmeyen davranışlarında artış* olduğunu belirtmişlerdir. Velilerin çocuklarında gördüğü istenmeyen davranışların arasında en çok ifade edilen ekran bağımlılığı olmuştur. Çocukların bu süreçte telefon, bilgisayar ve tablette çok fazla zaman geçirdikleri ifade edilmiştir. V12 bu durumu *"...ders dışında teknolojiye fazla zaman harcıyor maalesef, ekran bağımlılığı maalesef yoğun, yaşadığımız durumlardan. Ama biz buna kendi disiplin alanımızda kurallar koymaya çalışıyoruz..."* şeklinde düşüncelerini ifade ederken V3 görüşlerini *"...gün içinde çok fazla internetteler, ne kadar ders işleseler boşa. Sanal dünya denen bir şey var. Bir de evde olduğu sürece çocuklar çok hareketli ve sürekli tabletler telefonlar ellerinde. Ben onlar açısından çok üzülüyorum ama hepimiz bu pandemi dönemi esir olduk internetlere, eve."* ifadesiyle açıklamıştır. V11 de ekran bağımlılığı ile ilgili düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir;

...teknolojiyle fazla zaman geçiriyor çünkü başka aktivitesi yok. Bu süreçte çok sıkıldığı için bilgisayara daha bağımlı oldu. Ders dışında çok fazla bir etkinlik olmadığı için, başka bir aktivite yapamadığımız için daha fazla bilgisayarda vakit geçirmeye başladı. YouTube'tan videoları falan da izliyor, önceden daha kısıtlı izliyordu ama şimdi biraz daha fazla izliyor, sınıf arkadaşlarıyla internetten oyunlar oynuyor.

Ayrıca veliler, çocuklarının geç yatıp erken kalkmalarında zorlanmaları nedeniyle uyku düzenlerinin bozulduğunu ve sabah erken saatte olan derslere katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu konuda V11'in düşüncelerini *"...sabah erken kalkmasında birazcık bazen zorlanıyor ama hani oraya derse girmeyeceğim, kalkmayacağım diye değil işte uykumu alamadım, uyumayı seviyorum diyor."* şeklinde ifade ettiği görülmüştür.

4.3. Tema 3: Akademik Yaşantı

Araştırma katılımcısı olan kadın velilerinin görüşme verileri analizi sonucu velilerin COVID-19 Pandemisi dönemi AUÖ sürecinde çocuklarının akademik yaşantılarına ilişkin verdiği yanıtlarda beş kod ortaya çıktığı görülmüştür: “*öğrenme motivasyonu kaybı*”, “*akademik başarı kaybı*”, “*öğrenme eksikliği*”, “*öğreten rolü üstlenme*” ve “*öğrenme ortamı*”. Bu tema altında elde edilen kod bilgileri Şema 3’te belirtilmiştir.

Şema 3. Akademik yaşantı temasına ilişkin kodlar

Veliler okulların AUÖ’e geçmesiyle birlikte bu süreçte çocuklarının öğrenme motivasyonlarının azaldığını, kitap okumak ve ödev yapmak istemediklerini, hatta derse zorla katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu konuda V4 “*ama kitap okuyun diyorum kitap da zor okuyorlar, tercih etmiyorlar*” şeklinde, V8 de “*Büyükler bir şekilde oyalanacak bir şeyler buluyorlar kendilerine ama çocuklar için daha da zor daha sıkıntılı bir süreç, motive etmek çok zor.*” şeklinde düşüncelerini ifade etmişlerdir. V12 ise bu konuda görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir;

Derslere katılımı ilgili başladığı günden bu yana katılmadığı ders olmadı. Ama tabii bir zorlama ara sıra oluyor. Bazen beden-resim gibi derslere girmek istemediği zaman bile olsa hepsine girmek zorunda...Uzaktan eğitimde herkes elinden geleni yapıyor ama evdeki yarım saat ders okuldaki on dakika gibi. O yüzden öğrenmeye çok fazla bir katkısı olmadığını düşünüyorum.

Veliler, AUÖ sürecinde sürekli evde olan çocuklarının ders motivasyonunu kaybetmesiyle akademik başarı kaybı yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bu durumu V5 “*Yani şimdi ilk sınavlarımız oldu bizim biliyorsunuz ki mesela...ben hayal kırıklığına uğradım. Onu da zaten uzaktan eğitime bağlıyorum...*” şeklinde ifade ederken V7 de “*sınavlarda çok memnun değilim, çocukta performans düşüklüğü çok var*” diyerek akademik başarı kaybını dile getirmiştir. Ayrıca veliler, bir önceki yılın ikinci döneminde, pandemi sürecine ilk girdiklerinde derslerin düzenli yapılamayışından dolayı çocukların ön bilgi eksiklerinin sorun teşkil ettiğini, uzaktan eğitimde yaşanan aksaklıklar nedeniyle derslerde öğrenme eksikliği oluştuğunu ve bu eksikliği giderebilmek için çocuklarına destek olduklarını ifade etmişlerdir. V2 bu konuda “*Yanında yardımcı idim, diyalogdaydık. Yani derslerden uzaktaydı ama yardım gerekli ise diğer öğretmenleri ile görüşme yapıldı. Mesela ne yapıyor, ne gerekli, ne yapayım, nedir neyin nesidir. Hani destek aldık yani, dershaneye de gidiyor*” ifadesiyle düşüncelerini açıklamıştır. V3 ise bu konuda görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir;

Özel ders aldırıyorum çocuklarıma ikisine de. Şöyle, matematikten ihtiyaçları vardı, yabancı dilden ihtiyaçları vardı. Benim zaten iki tane yabancı dilim var, yabancı dilde ben onlara yardımcı olmaya çalışıyorum hani sıkıntı yok şu an. Ayrıca bir dersane programı aldım, günlük hani etüt tarzında bütün dersleri anlatıyor, kaynaklarımız da var ama hani kaynaklar da aldım.

Veliler eğitimin evden devam etmesiyle öğretime destek verirken zorlandıklarını ve ebeveyn olma ile öğretmen olma arasında denge kuramadıklarını ifade etmişlerdir. Bu konuda V12 “*Gerçekten zor, hem anne olmak hem öğretmen kişi olmak benim için zor. O dengeyi kurmak benim adıma zor oldu.*” ifadesiyle görüşlerini açıklamıştır. Ayrıca veliler, çocuklarının eğitimine destek olabilmek için evde uygun öğrenme ortamı, sessiz çalışma ortamı yaratmaya

çalıştıklarını ifade etmişlerdir. V10, evde çalışma ortamı yaratma hakkında görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir;

Uzaktan eğitimin zor olduğunu düşünüyorum. İki çocuğum var ve iki odamız var, bir tane daha olsa ne yapardık bilmiyorum. Bilgisayarı yatak odasına koyduk, kendi yatak odamızı onlara verdik. Kızım haliyle kendi odasına kardeşinin girmesine izin vermiyor çok, liseli olduğu için. O yüzden biz karı koca salonda kaldık, hani sessiz bir ortam olsun diye...

4.4. Tema 4: İletişim ve İşbirliği

Araştırmada kadın veli görüşmeleri analizinden elde edilen verilerde velilerin COVID-19 Pandemisi dönemi AUÖ sürecinde iletişim ve iş birliği konusunda verdiği yanıtlarda iki kategori ortaya çıktığı görülmüştür: “olumlu etki” ve “olumsuz etki”. Bu tema altında elde edilen kategori ve kodlar Şema 4’te belirtilmiştir.

Şema 4. İletişim ve işbirliği temasına ilişkin kategori ve kodlar

Veliler bu sürecin, özellikle çocuk-ebeveyn iş birliği ve iletişiminde artış göstermesi ile *olumlu etkilerinin* de olduğunu ifade etmiştir. Bu süreçte iş hayatındaki kısıtlamalar nedeniyle sürekli işte olan babaların da evde olması ile ailece birlikte vakit geçirebildiklerini, babaların annelere iş ve çocuk bakımı konusunda yardımcı olduklarını ifade ettikleri görülmektedir. V11 bu konuda görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir;

Şimdi bizim babamız daha yoğun olduğu için sadece çarşamba günleri izinli olduğu zaman kahvaltı yapabiliyorduk, şimdi cumartesi pazar da kahvaltı yapabiliyoruz, akşam yemeklerini beraber yiyebiliyoruz. Daha düzenli oldu bizim için. Hiçbir şey yapmasak bile evde babanın varlığı bence daha iyi oldu.

Veliler bu süreçte birlikte vakit geçirip, oyun oynadıklarını ve birlikte yemek yaptıklarını ayrıca aile içinde daha çok birlikte vakit geçirilmesiyle aile içi iletişimin arttığı, aile bağlarının kuvvetlendiğini bir fırsat olarak gördüğünü ifade etmiştir. Bununla ilgili olarak V9 “‘Anne baba çocuk olarak oyun oynuyoruz, onunla birlikte kutu boyuyoruz, ahşap boyama etkinliği yapıyoruz, yarışma yapıyoruz, tombala oynuyoruz. Etkinliklerimiz çok fazlaştı, önceden böyle şeylere zaman yetmiyordu”, V7 ise bu konuda “‘ailelerle çocuklar daha çok vakit geçirdiler. Aileler ve çocuklar birbirlerine karşı yakın oldular” şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. Velilerle çocuklar arasındaki iş birliği ve iletişimin artması konusunda V4 şu ifadeleri kullanmıştır;

Çocuklarla iş birliğinde daha bağımlı olduk. Yani birbirimize muhtaçlık anlamında daha bağımlı olduk. İletişim olarak yani hani okula gittikleri sürece çocuklarla çok

ilgilenemiyorduk. Akşamları şu anda hani bütün gün evde olmaları... Ve tabii anneler olarak daha iyi bir iletişime geçtik çocuklarla duygusal açıdan.

Çocukların eğitim etkinliklerine de destek olmaya çalışan veliler, ders çalışma konusunda da çocuklarıyla iş birliği içinde olduklarını belirtmişlerdir. Bu konuda V5'in görüşlerini şu şekilde ifade ettiği görülmüştür;

İlk önce çok sıkıntılar oldu, internet sıkıntıları oldu, dersten atılıyorlardı sistemde. Hemen ilk işim internetle alakalı sıkıntılarımızı çözmek oldu, hemen internet programını değiştirdim. Daha sonra ben zaten çocuğumun her zaman her dakika yanında olmaya çalışıyorum. Dediğim gibi ben de onun gibi öğrenci oldum.

Veliler bir başka *olumlu etki* olarak öğretmenlerle iletişim ve iş birliğine vurgu yapmıştır. Veliler öğretmenlerle sınıf whatsapp grubu aracılığıyla iletişime geçtiklerini belirtmişlerdir. Sınıfa ait whatsapp grubunda öğretmenler ve sınıf veli temsilcisinin yönetici konumunda olup duyuruları paylaştığını, bazı sınıflarda ayrıca veliler arasında whatsapp grubu açıldığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin duyurularını kolaylıkla iletebildiğini, grupta yazamayan velilerin öğretmenlere telefonla ulaşabildiğini belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciler hakkında bilgi alışverişi için öğretmenlerle iş birliği yapabildiklerini ifade etmişlerdir. Bu konuda V6 görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir;

Öğretmenlerle, en çok sınıf öğretmeniyle konuşuyoruz. Onun verdiği bilgileri velilere aktarıyorum. Telefon ve whatsapp'tan konuşuyoruz. Velilerle ve öğretmenlerle ayrı grubumuz var. Ben görev almayı seviyorum. Öğretmenlerle sorun yaşamadık. Veliler bir sorun olunca ben aracı oluyorum. İstedığımız zaman her zaman iletişime geçebiliyoruz. Öğretmenlerimiz ilgileniyor.

Veliler okul yönetimi ile iletişim ve iş birliğinin bu süreçte *olumsuz etkilendiğini* belirtmişlerdir. Veliler okul yönetimi ile iletişimi okul aile birliği temsilcinin sağladığını, okul yönetiminin duyurularını okul aile birliği temsilcisine ilettiğini, okul aile birliği temsilcisinin whatsapp grubunda sınıf veli temsilcilerine ilettiğini, sınıf veli temsilcilerinin de diğer velilere sınıf gruplarından ilettiklerini ifade etmişlerdir. Ancak velilerin aracı olmadan okul yönetimi ile iletişimde zorluk yaşayanlarının olduğu belirtilmiştir. Ayrıca 5.sınıfların okula yeni başlarken tanışma organizasyonunun eksik kaldığı ifade edilmiştir. V8, okul yönetimi ile ilgili deneyimlerini "...5.sınıflar olarak zoom üzerinden toplantı olabilirdi. Bir kere müdür beyle toplantı yaptık, bir kere okul aile birliği başkanıyla toplanabildik..." şeklinde ifade ederken V6 ise deneyimlerini "Onları göremiyoruz, sadece telefondan whatsapp'tan mesajla ulaşabiliyoruz." şeklinde ifade etmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

COVID-19 Pandemisini kontrol altına alma çabası sonucu okulların aniden kapatılarak acil uzaktan öğretime (AUÖ) geçilmesi, öğrenciler, öğretmenler ve okul yöneticilerinin yanı sıra velileri de etkilemiştir (Kırmızıgül, 2020; Lee vd, 2021; Reimers ve Schleicher, 2020). Okulların kapatılması, sosyal, eğitimsel, ekonomik maliyetler ve kesintilere sebep olmuştur (Onyema vd, 2020). Bu araştırma sonucunda da velilerin COVID-19 pandemisi sürecinde psikolojik, fiziksel, sosyal ve teknolojik açıdan zorlandıkları görülmektedir. Velilerin pandemi dönemi AUÖ sürecinde gerek aile bireyleri gerekse çevrelerinde yaşanan hastalık ve ölüm haberlerinin kendilerini psikolojik olarak olumsuz etkilediği, bu konuda üzüntü, kaygı ve endişe yaşadıkları görülmüştür. Benzer şekilde Adıbelli ve Sümen (2020)'nin araştırmasında ebeveynlerin ve çocuklarının pandemi döneminde ruh sağlığının olumsuz etkilendiği görülürken Patrick vd. (2020)'nin Amerika'da yaptığı çalışmada da ebeveynler ve çocuklarının fiziksel ve ruh sağlığında düşüşler olduğu görülmüştür. Tükel (2020), Türk Tabipler Birliği altıncı ay raporunda "karantina ve izolasyon süreciyle insanlarda kaygı, endişe, panik atakları, korku, huzursuzluk, sinirlilik, çaresizlik hissi, sağlık kaygısı, motivasyon kaybı, isteksizlik, dikkatini toplama güçlüğü, iştah kaybı ya da iştahta artma, uykusuzluk, öfke ve tahammülsüzlük gibi ruhsal belirtiler görülebileceğini" ifade etmiştir. Pandemi tedbirleri kapsamında sokağa çıkma

kısıtlamaları nedeniyle işlerine gidemeyen ve sürekli evde kalmak durumunda olan velilerin uyku ve yemek saatlerinin de aksamasıyla günlük rutinlerinin bozulduğu, buna bağlı sağlık, beslenme sorunları yaşandığı ifade edilmiştir. Ebeveynlerin sağlık kaygısıyla temizlik konusunda daha hassas davranmaya başladıkları ve hem bu konuda hem de sürekli evde olmanın verdiği sıkıntı sonucu teknoloji bağımlılığı ile değişen davranışları karşısında bazı velilerin çocuklarına kurallar koyarak baskı uygulamaya başladıkları, bazılarının agresifleştiği görülmüştür. Tüm bunların sonucunda da veliler ve çocukları arasında çatışma yaşandığı belirtilmiştir. Chung, Lanier ve Wong (2020), araştırmasında pandemi koşullarında velilerin, sahip olduğu ebeveynlik rollerinde zorlanması nedeniyle stres altında kalabileceğini ve bunun sonucunda da çocuklarına karşı zorlayıcı kontrol uygulayıp sert davranabileceklerini belirtmiştir. Pandeminin belirsizlikler içeren bir dönem olduğunu ifade eden Koçak ve Harmancı (2020), bu süreçte aile içinde ve sosyal çevrede iletişimde sıkıntılar yaşanmasıyla öfke krizlerinin ve davranış problemlerinin yaşanabileceğini, özellikle akranlarından uzak kalan ve evde sürekli engellemelerle karşılaşan çocuklarda öfke krizleri ve davranış bozukluğu gibi ruhsal sorunlar oluşabileceği belirtilmiştir. Velilerin yaşadığı stresin davranışlarına yansımalarıyla çocukların da ruhsal yönden olumsuz etkilenmesine ve dolaylı olarak eğitim sürecinin olumsuz etkilenmesine neden olabileceği muhtemeldir (Chung, Lanier ve Wong, 2020; Lee vd., 2021; Özok, 2020). Bu çalışmada da velilerin çocuklarına kriz durumlarında nasıl davranacakları konusunda kararsız kaldığı ve bu konuda eğitim desteğine ihtiyaç duyduğu gözlenmektedir. Ayrıca velilerin algıladığı stresinin çocuklarının gelişimine yönelik ebeveyn öz-yeterlik inancını düşürmesi, pandemi dönemi gibi zor koşullarda ebeveynlik davranışlarında da olumsuzluklara yol açabilir (Oppermann, Cohen, Wolf, Burghardt ve Anders, 2021).

Pandemi dönemi yaşanan kısıtlamalar ve sokağa çıkma yasakları nedeniyle toplumdaki uzaklaşmak durumunda kalan velilerin hayatın düzeninde meydana gelen değişimlere ayak uydurmada zorlandığı ve sosyal bağlarının azalmasının üzüntüsünü yaşadığı görülmüştür. Ancak her ne kadar zorlansalar da velilerin değişime uyum sağlamak için tedbirlere uydıkları görülmüştür. Özyürek ve Çetinkaya (2021) da araştırmasında ebeveynlerin pandemi tedbirleri kapsamında kurallara uyum göstererek günlük rutinlerini kurallara göre düzenlediklerini belirtmiştir. Veliler çocuklarına destek olabilmek adına birlikte aktiviteler yapmış, psikolojik açıdan motive etmiş, bazı veliler de eve aldıkları canlı hayvanlar ile sosyalleşme ihtiyacını gidermek istemiştir. Ayrıca veliler, pandemi ile birlikte AUÖ'ye geçilmesi sonucu eğitim sürecinin çevrimiçi yürütülmesinin teknolojik sorunlara yol açtığını belirtmiştir. “Çevrimiçi öğrenmenin internet ağına, teknolojik donanıma ve donanımın sağlanmasına bağlı olması, teknoloji okuryazarlığını gerekli kılar” (Adedoyin ve Soykan, 2020, s.4). Bu nedenle veliler, AUÖ'de çocuklarının eğitimine devam edebilmesi için teknolojik cihaz ve internet ağı ile yaşadıkları sorunları çözmeye çabalamış, aynı zamanda çocuklarına yardımcı olmak ve kendilerini eksik hissetmemek adına teknoloji okuryazarlığı alanında becerilerini geliştirmeye çalışmışlardır. Yurdakul, Dönmez, Yaman ve Odabaşı (2013) teknoloji okuryazarlığının çağımızın gereği olan dijital okuryazarlığın sadece teknik bir bölümü olduğunu, ebeveynlerin teknoloji okuryazarlığı konusunda günümüzün zengin teknolojik çağında doğan çocuklarının gerisinde kaldığını belirtmiştir. 21.yüzyılda dijitalleşen eğitimin yanı sıra pandemi nedeniyle aniden ve hazırlıksız olarak uzaktan eğitime geçilmesiyle çevrimiçi eğitim teknolojilerinin kullanımındaki artış, velilerin teknoloji okuryazarlığındaki eksikliğini daha görünür hale getirmiştir (Bozkurt, 2020; Grek ve Landri, 2021; Zang ve Yu, 2021).

Velilerin pandemi sürecinde sürekli evde olan çocuklarının ekran bağımlılığı ve günlük düzenleri konusunda istenmeyen davranışlarında artış olduğunu vurguladığı görülmüştür. Bu süreçte uzaktan eğitim gören çocuklarının, derslere girmek zorunda olsalar da uyku problemi nedeniyle sabah derslerine girmekte zorlandıkları, derste ilgilerinin dağılmasıyla derse girmek istemedikleri, kitap okumak istemedikleri, daha çok teknolojik cihazlarla oyun oynayarak vakit geçirmek istediği görülmüştür. Yılmaz ve diğerleri (2020) de araştırmasında pandemi dönemi bazı çocuklarda yeni yeteneklerin keşfedildiğini bazılarında ise dikkat dağınıklığı sorunlarının oluştuğunu, ayrıca sürecin çocukların uyku düzenini de olumsuz etkilediğini gözlemlemiştir.

Yıldız ve Bektaş'ın (2020) araştırmasında da çocukların genellikle tablet, telefon ve bilgisayarlarda oyun oynadıkları, sosyal medyayı takip ettikleri, çeşitli dijital platformlarda filmler seyrettikleri görülmüştür. Ayrıca Wang, Zhang, Zhao, Zhang ve Jiang (2020), fiziksel aktivite eksikliğinin yanı sıra, uyku ve beslenme düzeni bozulan çocukların zindelik kaybına uğrayacaklarını belirtmiştir. Ancak pandemi dönemi eğitimde sürekliliğin sağlanabilmesi için öğrencilerin fiziksel ve zihinsel zindeliğinin sağlanarak uzaktan eğitim imkanlarından yararlandırılması gerekmektedir (OECD, 2020). Ayrıca uzaktan eğitimin teknolojik araçlarla çevrimiçi ve esnek öğrenmeye imkan tanınması yanında, dikkat dağıtıcı unsurların varlığı, bağlılık duygusu eksikliği ve katılım eksikliği gibi özellikleri nedeniyle öz-disiplin ve zaman yönetimi becerisi gereklidir (Xie, Siau ve Nah, 2020). Bu durumda velilerin, uzaktan eğitimin sağladığı çevrimiçi eğitim ve esneklik imkanları ile birlikte günlük rutinlerin düzeni ve zaman yönetimi konusunda sorumluluklarının arttığı görülmektedir.

Veliler, pandemi sürecinde AUÖ'e geçilmesinin ardından çocuklarının akademik yaşantıları bakımından sorun yaşamamaları adına evde uygun öğrenme ortamı hazırlamış ve akademik gelişimlerine destek olmaya çalışmıştır. Ancak bu süreçte çocuklarının derslere ilgisinin azaldığını, derse girmek istemeyen ve öğrenme motivasyonunu kaybeden öğrencilerin öğrenme eksiklikleri olduğu ve buna bağlı olarak akademik başarılarında düşüş yaşadıkları belirtilmiştir. Öğrenme ve öğretim sürecinde internet yoluyla eğitimden etkili şekilde yararlanabilmek için etkileşim gereklidir, ancak çevrimiçi eğitim derslerinde geleneksel sınıf ortamına benzer öğrenme ortamı yaratma çabasının yanında etkileşimde eksiklikler görülebilir (Kaya, 2006, s.332). Bu da çocukların çevrimiçi derslerde ilgisizliğine neden olmaktadır. Uzaktan eğitimde motivasyonun, öğrenme süreçleri üzerinde etkisi büyüktür (Fırat, Kılınç ve Yüzer, 2018; Meşe ve Sevilen, 2021) ve yüksek motivasyonla birlikte güçlü öz-yeterlik başarı için gereklidir (Semmar, 2006). Bu süreçte eğitimde teknoloji uygulamalarıyla AUÖ'e geçilmesi sonucu hem bilgiye erişimde zorluklar yaşandığı hem de teknolojinin etkin kullanılamamasının sorun teşkil ettiği görülmektedir (Salman, 2020). Bu konuda UNESCO (2020) tarafından da, COVID-19 pandemisi nedeniyle uygulanan uzaktan eğitimin en önemli etkisinin bilgi edinmede yaşanan kayıplar olduğu ifade edilmektedir. Pandemi ile birlikte artan dijitalleşme sonucu eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak adına geniş kitlelere ulaşabilmesinin sağlanması gerektiği de göz ardı edilmemelidir (Parlak, 2017). Ayrıca bu süreçte eğitimin uzaktan devam etmesi nedeniyle velilerin ebeveyn rollerine öğretim sorumluluğu rolünün de eklenmesi ile ebeveyn olma ile öğretene olma dengesini kurmakta zorlandıkları görülmüştür. Bu bağlamda Nayır ve Sarı'nın (2020) araştırmasında Pandemi sürecinin öğrenme-öğretim sürecinde yaşanan sorunlar arasında öğrencilerin gerek bilgiye erişimi gerekse motivasyon kaybı ile öğrenme eksikleri olduğu ayrıca öğrenme süreçleri ve beceri gelişimi konusunda ebeveynlerin yeterli bilgiye sahip olmadığı gözlenmiştir.

Pandemi sürecinde velilerin yaşadığı olumsuzlukların yanında aile üyelerinin daha fazla bir araya gelmesi, birlikte aktiviteler yaparak daha fazla konuşma imkanı bulmasıyla aile bağlarının güçlendiği, bu sayede velilerle çocuklar arasında iletişim ve işbirliğinde artış olduğu görülmüştür. Bu konuda Cluver vd. (2020), pandemi gibi zor zamanların aile hayatını etkileyerek yaratıcı fırsatlara ve çocuklarla güçlü ilişkiler kurmaya imkan tanıyabileceğini belirtmiştir. Başaran ve Aksoy'un (2020) da çalışmasında COVID-19 sürecinde olumlu ve olumsuz yaşantılar deneyimleyen aile bireylerinin birlikte geçirilen zamanın artmasıyla aile içi bağların kuvvetlendiği ve ev işlerinde iş birliği bakımından artışın yaşanmasıyla olumlu yaşantıların olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Szabo, Richling, Embry, Biglan ve Wilson (2020)' un, pandemi sürecinde anne-babaların, çocuklarının ruh sağlığı ve duygusal iyi oluşlarını sağlayacak faaliyetlere yönlendirmesi gerektiğini vurguladığı görülmektedir. "Ebeveyn ve çocuklar arasında etkileşimin geliştirilmesi yoluyla çocukların öz yeterlik becerilerinin geliştirilebilmesi ve doğru ebeveynlik yaklaşımı ile çocukların psikolojik ihtiyaçlarının karşılanması mümkündür" (Wang vd., 2020, s. 946). Veliler çocuklarının devam eden dersleri ile ilgili olarak okul öğretmenleri ile iletişim halinde olduklarını, duyuru ve görüş bildirme için telefonların mesaj uygulamaları ile iletişim içinde olduklarını belirtmiştir. Bu

sonuç, Yılmaz ve diğerlerinin (2020), öğrencilerin yeni karşılaştığı bir durum olan uzaktan eğitimle derslerine devam etmesi sürecine uyumunu sağlayabilmek adına öğrenci, öğretmen, veli ve okul yönetimi arasında iletişimin gerekli olduğunu vurgulayan sonucuyla örtüşmektedir. Bu araştırmada velilerin, okul yönetimi ile iletişimin pandemi sürecinde azaldığını ifade ettiği, okul yönetiminden toplantılarla bilgilendirme ve destek istediği görülmüştür. Bu konuda özellikle ortaokul 5.sınıfa yeni başlayan öğrenci velilerinin, okula yüz yüze başlayamadıklarından dolayı okul yöneticilerini, öğretmenlerini, diğer velileri daha yakından tanımayı beklemediklerini görülmüştür.

Bu araştırmanın Türkiye'nin Bursa ilinde bir devlet okulu kadın velileri ile gerçekleştirilmiş olması ve erkek velilerin araştırmaya katılmaya gönüllü olmaması nedeniyle bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Bu sınırlılıklar dahilinde araştırma sonuçlarına göre COVID-19 pandemi dönemi AUÖ'de velilerin hem aile düzeni hem de çocukların eğitim çalışmalarını kontrol altında tutmaya çalışırken kendilerine vakit ayıramadığı, üstlendiği tüm rollerin dengesini kurmakta zorluk çektiği görülmektedir. Velilerin özellikle eğitimde dijitalleşme sonucunda teknolojik okuryazarlık açısından eksiklerinin olduğu görülmektedir. Ayrıca bazı velilerin yaşadıkları psikolojik, fiziksel, sosyal ve teknolojik zorlukların kaygı ve strese yol açarak ebeveyn öz-yeterliğinde olumsuz etkileri oluşturduğu gözlenmiştir. Bu nedenle velilerin psikolojik ve sosyolojik açılardan destek alması gerekmektedir. Velilerin çocukların sağlıklı gelişimi ve kriz anlarında gelişiminde ne gibi roller üstelenmesi gerektiği ile ilgili psikolojik danışma birimleri tarafından eğitimler düzenlenebilir. Özellikle velilerin çocuklarının fiziksel, psikolojik ve bilişsel zindelikleri konulu eğitimler alması sağlanabilir. Uzaktan eğitimin hayatın bir parçası olacağı gerçeğinden yola çıkarak velilerin eğitimsel rollerinin devam edeceği düşünülürse pedagoji eğitimleri ile birlikte teknoloji okuryazarlığı eğitimleri düzenlenebilir. Ayrıca velilere yönelik okullar veya danışma birimleri tarafından çevrimiçi öğrenme ağları oluşturularak, acil durumlarda bilgiye erişim imkanı tanınabilir. Veliler de teknoloji bağımlılığı ile karşı karşıya kalan çocuklarının sosyal gelişimlerine yönelik aktivitelerini arttırabilir, bilişsel ve duyuşsal açıdan çevrimiçi eğitim olanaklarından faydalanmasını sağlayabilir. Okulların velilerin eğitimsel rollerine destek olabilmesi için duyuruların iletimi şeklinde tek taraflı iletişim yerine daha fazla etkileşimli eğitim toplantıları düzenleyebilir. Araştırmacılar ise kriz durumlarında ebeveynlik rollerine yönelik olarak çeşitli eğitimsel ihtiyaçları belirleyecek araştırmalar yapabilir. Ayrıca, özel okul velileri, erkek veliler ve farklı coğrafi bölgede yaşayan velilerle daha kapsamlı araştırmalar planlanabilir.

Kaynakça

- Adedoyin, O. B. ve Soykan, E. (2020). Covid-19 pandemic and online learning: the challenges and opportunities. *Interactive Learning Environments*, 1-13. <https://doi.org/10.1080/10494820.2020.1813180>
- Adıbelli, D. ve Sümen, A. (2020). The effect of the coronavirus (COVID-19) pandemic on health-related quality of life in children. *Children and Youth Services Review*, 119, 105595. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105595>
- Bakioğlu, B. ve Çevik, M. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 109-129. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43502>
- Başaran, M. ve Aksoy, A. B. (2020). Anne-babaların korona-virüs (covid-19) salgını sürecinde aile yaşantılarına ilişkin görüşleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(71), 668-678.
- Berg, B. L. ve Lune, H. (2019). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (Arı, A., çev.) Konya: Eğitim Yayınevi.

- Boğar, Y. (2020). Koronavirüs (covid-19) pandemisinin eğitime olan etkilerinin değerlendirilmesi ve fen eğitiminin sanallaştırılması: Bölüm 3, E. Yeşilyurt (Ed.), *Eğitim sosyal ve beşeri bilimlerine multidisipliner bakış* içinde (ss. 78-108). Güven Plus Grup A.Ş. Yayınları <https://bit.ly/3DgFzFv> (Erişim tarihi: 10.02.2021)
- Boon, H. J., Brown, L. H., Tsey, K., Speare, R., Pagliano, P., Usher, K. ve Clark, B. (2011). School disaster planning for children with disabilities: A critical review of the literature. *International Journal of Special Education*, 26(3), 223-237.
- Boyraz, G. ve Legros, D. N. (2020). Coronavirus disease (COVID-19) and traumatic stress: probable risk factors and correlates of posttraumatic stress disorder. *Journal of Loss and Trauma*, 25(6-7), 503-522. <https://doi.org/10.1080/15325024.2020.1763556>
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi AUAd*, 6(3), 112-142
- Bozkurt, A. ve Sharma, R. C. (2020). Emergency remote teaching in a time of global crisis due to CoronaVirus pandemic. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1), i-vi. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3778083>
- Bozkurt, A., Jung, I., Xiao, J., Vladimirschi, V., Schuwer, R., Egorov, G., ... Paskevicius, M. (2020). A global outlook to the interruption of education due to COVID-19 Pandemic: Navigating in a time of uncertainty and crisis. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1), 1-126. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3878572>
- Can, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de Açık ve Uzaktan Eğitim Uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi AUAd* 6(2), 11-53
- Cansoy, R. (2018). Uluslararası çerçevelere göre 21. yüzyıl becerileri ve eğitim sisteminde kazandırılması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(4), 3112-3134. <https://doi.org/10.15869/itobiad.494286>
- Cauchemez, S., Ferguson, N. M., Wachtel, C., Tegnell, A., Saour, G., Duncan, B. ve Nicoll, A. (2009). Closure of schools during an influenza pandemic. *The Lancet infectious diseases*, 9(8), 473-481. [https://doi.org/10.1016/S1473-3099\(09\)70176-8](https://doi.org/10.1016/S1473-3099(09)70176-8)
- Chung, G., Lanier, P. ve Wong, P. Y. J. (2020). Mediating effects of parental stress on harsh parenting and parent-child relationship during coronavirus (COVID-19) pandemic in Singapore. *Journal of family violence*, 1-12. <https://doi.org/10.1007/s10896-020-00200-1>
- Cluver, L., Lachman M. J., Sherr L., Wessels I., Krug E.,... ve McDonald, K. (2020). *Parenting in a time of COVID19*. The Lancet, (395): e64. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)30736-4](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)30736-4).
- Cone, L., Brögger, K., Berghmans, M., Decuypere, M., Förchler, A., Grimaldi, E., ... ve Vanermen, L. (2021). Pandemic Acceleration: Covid-19 and the emergency digitalization of European education. *European Educational Research Journal (online)*, 1-24. <https://doi.org/10.1177/14749041211041793>
- Creswell, J. W. (2020). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (Demir, S., B. ve Bütün, M. çev.). Ankara: Siyasal kitabevi
- Dalton, L., Rapa, E. ve Stein, A. (2020). Protecting the psychological health of children through effective communication about COVID-19. *The Lancet Child & Adolescent Health*, 4(5), 346-347. [https://doi.org/10.1016/S2352-4642\(20\)30097-3](https://doi.org/10.1016/S2352-4642(20)30097-3)
- Doğan, Y. (2007). İlköğretim çağındaki 10-14 yaş grubu öğrencilerinin gelişim özellikleri. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (13), 155-187.

- Durak, A. (2019). *Ebeveyn arabuluculuğunun bazı değişkenlere göre incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi) Bartın Üniversitesi, Bartın. Erişim adresi: <https://acikerisim.bartın.edu.tr/handle/11772/1882>
- Farantika, D., Kurniasar, R. D. ve Kholida, A. (2020). Attachment building between parents and children during the pandemic COVID 19. Proceeding International Webinar Series-Educational Revolution in Post COVID Era “Teaching and Evaluation for Children in COVID Era”, 39-47.
- Fırat, M., Kılınç, H. ve Yüzer, T. V. (2018). Level of intrinsic motivation of distance education students in e-learning environments. *Journal of Computer Assisted Learning*, 34(1), 63-70. <https://doi.org/10.1111/jcal.12214>
- Grek, S. ve Landri, P. (2021). Education in Europe and the COVID-19 Pandemic. *European Educational Research Journal*, 20(4), 393-402. <https://doi.org/10.1177/14749041211024781>
- Huber, S. G. ve Helm, C. (2020). COVID-19 and schooling: evaluation, assessment and accountability in times of crises—reacting quickly to explore key issues for policy, practice and research with the school barometer. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, 32(2), 237-270. <https://doi.org/10.1007/s11092-020-09322-y>
- İnan Kaya, G. (2021). Dijital çağda çocuk yetiştirme ve eğitim: Değişen roller. *İnsan ve İnsan*, 8(27), 83-100. <https://doi.org/10.29224/insanveinsan.819184>
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. (1. Baskı). Ankara: Pegem A Yayınları. <https://bit.ly/3xFG2A9> (Erişim tarihi: 01.02.2021)
- Kaya, Z. (2006). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. (2.Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık <https://bit.ly/3d6qHiH> (Erişim tarihi: 01.02.2021)
- Kırmızıgül, H. G. (2020). COVID-19 salgını ve beraberinde getirdiği eğitim süreci. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 283-289.
- Koçak, Z. ve Harmancı, H. (2020). COVID-19 pandemi sürecinde ailede ruh sağlığı. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (5), 183-207.
- Lee, S. J., Ward, K. P., Chang, O. D. ve Downing, K. M. (2021). Parenting activities and the transition to home-based education during the COVID-19 pandemic. *Children and Youth Services Review*, 122, 105585. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105585>
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*. (Turan, S., çev.edt.). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Meşe, E. ve Sevilen, Ç. (2021). Factors influencing EFL students’ motivation in online learning: A qualitative case study . *Journal of Educational Technology and Online Learning*, 4 (1) , 11-22. <http://doi.org/10.31681/jetol.817680>
- Meyers, K. ve Thomasson, M. A. (2021). Can pandemics affect educational attainment? Evidence from the polio epidemic of 1916. *Cliometrica*, 15(2), 231-265. <https://doi.org/10.1007/s11698-020-00212-3>
- Mukba, G. (2020). COVID-19 Pandemi sürecinde çocuk-ebeveyn etkileşimi. F., Tanhan ve İ. H., Özok. (Ed.). *Pandemi ve eğitim içinde* (ss.343-354). Ankara: Anı Yayıncılık. https://www.yyu.edu.tr/images/files/pandemi_ve_egitim_kitabi.pdf (Erişim tarihi: 02.07.2021)
- Onyema, E. M., Eucheria, N. C., Obafemi, F. A., Sen, S., Atonye, F. G., Sharma, A. ve Alsayed, A. O. (2020). Impact of Coronavirus pandemic on education. *Journal of Education and Practice*, 11(13), 108-121. <https://doi.org/10.7176/JEP/11-13-12>

- Oppermann, E., Cohen, F., Wolf, K., Burghardt, L. ve Anders, Y. (2021). Changes in Parents' Home Learning Activities With Their Children During the COVID-19 Lockdown–The Role of Parental Stress, Parents' Self-Efficacy and Social Support. *Frontiers in psychology*, 12. Article no: 682540. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.682540>
- Özbay, Ö. (2015). Dünyada ve Türkiye'de uzaktan eğitimin güncel durumu. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (5), 376-394.
- Özok, İ. H. (2020). Uzaktan eğitim ile ebeveynler ve öğrencilerde katlanan stres ve baş etme yöntemleri. F., Tanhan ve İ. H., Özok. (Ed.). *Pandemi ve eğitim içinde* (ss.47-56). Ankara: Anı Yayıncılık. https://www.yyu.edu.tr/images/files/pandemi_ve_egitim_kitabi.pdf (Erişim tarihi: 02.07.2021)
- Özyürek, A. ve Çetinkaya, A. (2021). COVID-19 Pandemi döneminde aile ve ebeveyn-çocuk ilişkilerinin incelenmesi. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(1), 96-106.
- Parlak, B. (2017). Dijital çağda eğitim: Olanaklar ve uygulamalar üzerine bir analiz. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22 (Kayfor 15 Özel Sayısı), 1741-1759.
- Partnership for 21st Century Learning. (2015). *P21 framework definitions*. http://www.p21.org/storage/documents/P21_Framework_Definitions.pdf. (Erişim tarihi: 10.01.2021)
- Patrick, S. W., Henkhaus, L. E., Zickafoose, J. S., Lovell, K., Halvorson, A., Loch, S., ... ve Davis, M. M. (2020). Well-being of parents and children during the COVID-19 pandemic: a national survey. *Pediatrics*, 146(4) e2020016824. <https://doi.org/10.1542/peds.2020-016824>
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (Demir, S. ,B. ve Bütün, M., çev.). Ankara: Pegem Akademi
- Reimers, F. M. ve Schleicher, A. (2020). A framework to guide an education response to the COVID-19 Pandemic of 2020. *OECD*. <https://bit.ly/31aOonD> (Erişim tarihi: 20.01.2021)
- Rodríguez-de-Dios, I., van Oosten, J. M. ve Igartua, J. J. (2018). A study of the relationship between parental mediation and adolescents' digital skills, online risks and online opportunities. *Computers in Human Behavior*, 82, 186-198. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2018.01.012>
- Sağlam, M. ve Kay, M. A. (2021). COVID-19 salgını sürecinin ailede ebeveyn tutumları ile çocuklarda duygusal ve davranışsal durumlar açısından değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 9 (3) , 1115-1130. <https://doi.org/10.33715/inonusaglik.986414>
- Saldana, J. (2013). *The coding manuel for qualitative reasearchers*. California: SAGE Publications
- Salman, U. A. (2020). *Türkiye'de koronavirüsün eğitime etkileri-V, Dijital uçurumu öğrenciler anlatıyor*. <https://bit.ly/3lq6ZTu> (Erişim tarihi: 21.02.2021)
- Sarı, T. ve Nayır, F. (2020). Pandemi dönemi eğitim: sorunlar ve fırsatlar. *Turkish Studies*, 15(4), 959-975. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44335>
- Semmar, Y. (2006). Distance learners and academic achievement: The roles of self-efficacy, self-regulation and motivation. *Journal of Adult and Continuing Education*, 12(2), 244-256. <https://doi.org/10.7227/JACE.12.2.9>
- Szabo, T. G., Richling, S., Embry, D. D., Biglan, A. ve Wilson, K. G. (2020). From helpless to hero: Promoting values-based behavior and positive family interaction in the midst of

- COVID-19. *Behavior analysis in practice*, 13(3), 568-576. <https://doi.org/10.1007/s40617-020-00431-0>
- Toquero, C. M. (2020). Challenges and opportunities for higher education amid the COVID-19 Pandemic: The Philippine context. *Pedagogical Research*, 5(4), em0063. <https://doi.org/10.29333/pr/7947>
- Tükel, R. (2020). *COVID-19 Pandemi sürecinde ruh sağlığı*. https://www.ttb.org.tr/kutuphane/covid19-rapor_6/covid19-rapor_6_Part71.pdf (Erişim tarihi: 21.02.2021)
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization [UNESCO]. (2020). *School closures caused by Coronavirus (Covid-19)*. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse> (Erişim tarihi: 21.02.2021)
- Wang, G., Zhang, Y., Zhao, J., Zhang, J. ve Jiang, F. (2020). Mitigate the effects of home confinement on children during the COVID-19 outbreak. *The Lancet*, 395(10228), 945-947. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)30547-X](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)30547-X)
- Wang, M. T., Del Toro, J., Scanlon, C. L., Schall, J. D., Zhang, A. L., Belmont, A. M., ... ve Plevniak, K. A. (2021). The roles of stress, coping, and parental support in adolescent psychological well-being in the context of COVID-19: A daily-diary study. *Journal of Affective Disorders*, 294, 245-253. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2021.06.082>
- Weaver, J. L. ve Swank, J. M. (2021). Parents' lived experiences with the COVID-19 pandemic. *The Family Journal*, 29(2), 136-142. <https://doi.org/10.1177/1066480720969194>
- Williamson, B., Eynon, R. ve Potter, J. (2020). Pandemic politics, pedagogies and practices: digital technologies and distance education during the coronavirus emergency. *Learning, Media and Technology*, 45(2), 107-114. <https://doi.org/10.1080/17439884.2020.1761641>
- Xie, X., Siau, K. ve Nah, F. F. H. (2020). COVID-19 pandemic—online education in the new normal and the next normal. *Journal of Information Technology Case and Application Research*, 22(3), 175-187. <https://doi.org/10.1080/15228053.2020.1824884>
- Yamamoto, T. G. ve Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34. Doi: 10.26701/uad.711110
- Yıldız, S. ve Bektaş, F. (2021). COVID-19 Salgınının Çocukların Boş Zaman Etkinliklerinde Yarattığı Değişimin Ebeveyn Görüşleriyle Değerlendirilmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 26 (1), 99-122
- Yılmaz, E., Güner, B., Mutlu, H., Doğanay, G. ve Yılmaz, D. (2020). *Veli algısına göre pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinin niteliği*. Konya: Palet Yayınları. <https://bit.ly/3lpSX4h> (Erişim tarihi: 30.01.2021)
- Yurdakul, B. (2015). Uzaktan Eğitim. Ö. Demirel (Ed.) *Eğitimde yeni yönelimler* içinde (ss. 271-288) Ankara: Pegem Akademi
- Yurdakul, K. I., Dönmez, O., Yaman, F., ve Odabaşı, H. F. (2013). Dijital ebeveynlik ve değişen roller. *Gaziantep University Journal of Social Sciences/JSS*, 12(4) (2013), 883-896
- Zhang, J. ve Yu, S. (2021). Reconceptualising digital pedagogy during the COVID-19 pandemic: A qualitative inquiry into distance teaching in China. *Innovations in Education and Teaching International*, 1-11. <https://doi.org/10.1080/14703297.22021.2000473>
- Zhao, Y. (2020). COVID-19 as a catalyst for educational change. *Prospects*, 49(1), 29-33. <https://doi.org/10.1007/s11125-020-09477-y>

ETİK ve BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara ve bilimsel atıf gösterme ilkelerine riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarlarına aittir. Yazarlar etik kurul izni gerektiren çalışmalarda, izinle ilgili bilgileri (kurul adı, tarih ve sayı no) yöntem bölümünde ve ayrıca burada belirtmişlerdir.

Kurul adı: Yıldız Teknik Üniversitesi Akademik Etik Kurul

Tarih: 09.01.2021

No: 2020/11-E.2101090020

ARAŞTIRMACILARIN MAKALEYE KATKI ORANI BEYANI

1. yazar katkı oranı : % 50

2. yazar katkı oranı : % 50